

کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس تهران در مقایسه با جمعیت سالم شهر تهران

سحرناز نجات^۱، علی منتظری^۲، کاظم محمد^۳، سیدرضا مجدزاده^۴، نازنین سادات نبوی^۵، فرهاد نجات^۶، سید مسعود نبوی^۷، کورش هلاکویی نائینی^۳

^۱ استادیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده‌ی بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران

^۲ استاد، پژوهش، پژوهشکده‌ی علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، تهران

^۳ استاد، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده‌ی بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران

^۴ دانشیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده‌ی بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران

^۵ پزشک عمومی، درمانگاه شبانه روزی اکباتان، تهران

^۶ پزشک عمومی، هلال احمر، تهران

^۷ استادیار، گروه نورولوژی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه شاهد، تهران

نویسنده رابط: کورش هلاکویی نائینی، آدرس: تهران، خیابان پورسینا، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده‌ی بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، تلفن:

۰۲۱-۸۸۹۵۱۳۹۷-۰۲۱، پست الکترونیک: holakoin@sina.tums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۸۵/۱۱/۲۱؛ پذیرش: ۸۶/۴/۹

مقدمه و اهداف: افرادی که از بیماری‌های مزمن رنج می‌برند علاوه بر ناتوانی‌های جسمانی دچار عوارض روانی این شرایط محدود کننده می‌گردند لذا تنها اندازه‌گیری سلامت جسمانی این بیماران کافی نیست، کیفیت زندگی مفهومی فراتر از سلامت جسمانی است و لازم است به عنوان یکی از پیامدهای مهم به صورت مستقل سنجیده شود. این مطالعه نیز به منظور بررسی کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس در مقایسه با جمعیت سالم و عوامل مؤثر بر آن با استفاده از ابزار عمومی و کلی WHOQOL-BREF (World Health Organization Quality of Life-BREF) انجام شد. این پرسش‌نامه ۴ دامنه‌ی سلامت جسمانی، سلامت روان، رابطه اجتماعی، و سلامت محیط را شامل می‌شود. هر دامنه امتیازی بین ۴ تا ۲۰ دارد که امتیاز بالاتر نشان‌دهنده کیفیت زندگی بهتر است. روش کار: این مطالعه به صورت مقطعی انجام شد. در این مطالعه ۱۴۵ پرونده به صورت سیستماتیک از بین ۲۲۵۰ پرونده افراد ساکن تهران عضو انجمن بیماران مولتیپل اسکلروزیس انتخاب گردید و پرسش‌نامه WHOQOL-BREF از طریق مصاحبه تلفنی برای آنان تکمیل شد. برای بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی این گروه از بیماران از رگرسیون چند متغیره استفاده شد. امتیاز دامنه‌های مختلف بیماران با نتیجه‌ی حاصل از تکمیل این پرسش‌نامه در نمونه‌ای تصادفی از جمعیت سالم شهر تهران که در مطالعه‌ای که به صورت هم‌زمان و جهت روان‌سنجی پرسش‌نامه WHOQOL-BREF انجام گرفته بود، مقایسه شد.

نتایج: میزان پاسخ‌گویی در این مطالعه ۹۷٪ بود. ۷۳/۸٪ شرکت‌کنندگان را زنان تشکیل می‌دادند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۶/۵ با انحراف معیار ۱۰/۴ بود. میانگین امتیازات دامنه سلامت جسمانی در این گروه از بیماران ۱۱/۵ (SD=۳/۲)، دامنه سلامت روان ۱۱/۸ (SD=۳/۲)، دامنه رابطه اجتماعی ۱۲/۷ (SD=۳/۱) و در نهایت دامنه سلامت محیط ۱۱/۵ (SD=۲/۷) به دست آمد. امتیاز هر چهار دامنه‌ی کیفیت زندگی در این بیماران کم‌تر از گروه سالم بود. در رگرسیون خطی، متغیرهای شدت بیماری و میزان تحصیلات متغیرهای مؤثر بر امتیاز این دامنه‌ها بودند.

نتیجه‌گیری: در این گروه از بیماران امکان استفاده از پرسش‌نامه WHOQOL-BREF جهت سنجش کیفیت زندگی وجود دارد، هرچند توصیه می‌گردد برای فراهم نمودن امکان اندازه‌گیری پیامدهای بالینی در کارآزمایی‌های بالینی سؤالانی مخصوص این بیماران به این پرسش‌نامه اضافه شود. از طرفی طراحی مداخلاتی مانند آموزش و اشتغال جهت بالا بردن کیفیت زندگی این گروه از بیماران توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: مولتیپل اسکلروزیس، کیفیت زندگی، پرسش‌نامه سازمان جهانی بهداشت، ایران